
Uspomene iz prošlosti

ama oko nje sve je gušća i gušća, ona jeca, obuzima je strah. Njeno majušno telo, oblikovano znojem, drhti.

T Čuje ih kako trče uz stepenice, glasovi koji uzvikuju naredbe zarivaju se u njeno telo kao noževi. Psi laju i vrata se s treskom otvaraju.

Budi se. Skoro je svanulo. Ptice pevaju i sve je tiho. Još nije sasvim budna dok briše suze sa lica.

Još nema ni pet godina, a sa tim snovima živi otkad zna za sebe. Pokušala je da objasni šta joj se noću događa, ali izgleda da niko nije razumeo da ona na neki čudan način živi u dva sveta istovremeno. Njeni roditelji je stalno zovu Sara, iako je njeno pravo ime Ana. Njoj je to čudno. Pokušala je mnogo puta da objasni majci zašto se ne odaziva na ime „Sara“; jer se još nije navikla na novo ime.

Sara je ubrzo shvatila da drugima nije prirodno kao njoj da se sećaju svojih prethodnih zemaljskih života. Za nju je bilo sasvim uobičajeno da se seća svoje pređašnje porodice. Nedostaje joj otac koga je volela, kome se divila i koga dugo nije videla.

U početku je mislila da je možda došla u kratku posetu ovim dobrim ljudima, koje bi iz nekog čudnog razloga trebalo da zove mama i tata. Kako je vreme prolazilo, Sara je shvatala da više nije Ana, i da otac iz „onog“ života neće doći po nju. Pokušala je da razgovara sa odraslima, da im kaže kako joj je to čudno, ali je primetila da ih njena pitanja plaše i uznemiravaju. Zbog toga je prestala da priča o tome i da naglas postavlja pitanja.

„Mora da je loše ako se sećaš ko si bio ranije“, mislila je. I kako je potiskivala svoja sećanja, osećanje da kao Sara ne pripada ovom svetu – postepeno je nestajalo.

Ali snova nije mogla da se oslobodi. Koliko god da je godina prošlo, oni su se iznova i iznova vraćali. I gotovo uvek praćeni nepromenjenim, užasnim strahom.

. . . Pokušava da se sakrije, ali je izvlače ruke čoveka u uniformi. Priziva oca, ali – uzalud. Čuje se užasna buka. Nepoznate osobe razbacuju stvari po sobi, prevrću nameštaj, a ljudi u uniformama su svuda. U snu, ona očajnički privija uz sebe knjigu sa crvenim koricama, koju joj neko otima iz ruku... Odvode je. . .

Iako je znala da taj užas pripada drugom vremenu, nije bila u stanju da nadvlada strah koji su određene stvari iz svakodnevnog života izazivale u njoj: ljudi u uniformi, tuširanje, igranje žmurke, na primer. A kada bi je neko jurio zabave radi, to bi za nju bilo strašno. Iako je znala da je to samo igra, uvek bi se uspaničila i rasplakala. I svaki put je bilo podjednako neprijatno!

Nije mogla da natera sebe da jede određenu hranu – žuti pasulj, na primer. Jasno se sećala kako ju je majka jednom prilikom začuđeno pogledala kad je Sara rekla da ne

može da jede žuti pasulj, uz objašnjenje: „Zaista mi je bilo loše od njega prošli put“. Majka, znajući da joj do tada nikad nije ponudila žuti pasulj, samo je odmahnula glavom i odnela ga sa stola.

Sari lično ništa u vezi s tim sećanjima nije bilo čudno: ona je znala odakle potiču. Ali njeni roditelji su postajali sve zabrinutiji. Najzad ju je majka odvela kod psihijatra, ne bi li on objasnio Sarino, najblaže rečeno, ponekad tako čudno ponašanje. Majka se pitala nije li, možda, Ana njena umišljena drugarica?

Psihijatar nije bio ništa mudriji. Sara je dobro pazila da ne kaže ni reč o svojim snovima ili o sećanjima na život pre ovog. Znala je da je ne bi razumeo. Kao i svi odrasli, samo bi se iznervirao i pokušao da je učutka. I tako je bila savršeno „normalna“ u tom razgovoru. Nakon pregleda, on je samo mogao da zaključi kako je Sara ista kao i bilo koja druga šestogodišnjakinja.

Kad je krenula u školu, Sara je brzo naučila da čita i piše. Pred njom se otvorio jedan potpuno novi svet. Nov, a ipak tako poznat. Izgledalo je sasvim prirodno što zapisuje misli koje joj se vrzmaju po glavi. Probudila bi se noću, ustala i pisala sve do ranih jutarnjih sati. Pisala je pesme i priče. I pisala je svoj dnevnik, u kome je mogla da priča o svemu.

Dosta toga što je napisala je bacila. Ne zato što je bila nezadovoljna napisanim, već zato što je pisala da bi izbacila misli iz glave. Nikad joj nije palo na pamet da bi neko poželeo da to pročita. Volela je školu i imala je puno prijatelja, ali je pisala samo za sebe.

Kada je napunila deset godina roditelji su je povelili na putovanje po Evropi. Planirali su da posete velike gradove kao što su Pariz, Brisel i Amsterdam. „Pariz i Brisel deluju malo zastrašujuće“, pomislila je, „tako su veliki i tuđi“. Ali kada su stigli u Amsterdam, Sara je imala osećaj da je tu nekada ranije već bila. Roditeljima ne reče ništa, znala je da bi im bilo neprijatno zbog njenih čudnih ideja.

Smestiše se u hotel, a onda roditelji poželeše da posete kuću Ane Frank. Hteli su da vide kako izgleda mesto gde se jevrejska devojčica skrivala sa svojim roditeljima, i gde je pronađen njen dnevnik.

Sara je, naravno, čula i za dnevnik i za kuću, ali joj je uvek izgledalo čudno kada se u školi pričalo o Ani Frank. Nije mogla da razume kako to da drugi ljudi takođe znaju da je postojala jedna Ana Frank. Nije mogla da primora sebe da pročita dnevnik o kome su govorili. Sara nije želela da bilo šta pomuti njena sećanja. Želela je da bude sasvim sigurna da se ne „priseća“ nečega što je ustvari negde pročitala.

Kad su roditelji hteli da pozovu taksi, Sara više nije mogla da ćuti.

„Ne treba nam taksi, možemo pešice do tamo.“

Bila je tako samouverena da roditeljima nije palo na pamet da joj protivureče, već krenuše za njom.

„Uskoro stižemo, tu je, iza sledećeg ugla.“ Sara se ne iznenadi kad su stigli, ali njeni roditelji zanemeše i zгледаше se.

„Čudno“, reče Sara dok su stajali pred kućnim stepeništem. „Nije ovako izgledalo pre.“ Bila je u nedoumici, a roditelji su ćutali.

Uđoše u kuću i popeše se uz dugačke, uske stepenice. Sara, koja je bila tako bezbrižna dok im je pokazivala kuda da idu, iznenada preblede. Oblivena ledenim znojem, poseže za majčinom rukom. Majka se užasnula kada je osetila Sarinu, kao led hladnu, ruku.

„Ali, mila Saru, šta ti je?“ Zastala je i zagrlila je. „Ne želiš da uđeš unutra? Hoćeš da se vratimo?“ Sara odmahnu glavom bez reči i produži uz stepenice držeći majku za ruku.

Kada su ušli u skrovište, onaj isti nerazumljivi strah koji je toliko puta osetila u svojim snovima, obuzeo je Saru. Otežano je disala dok ju je obuzimala panika. Uz krajnji napor volje oduprla se želji da istrči iz sobe. Toliko joj je bilo hladno da se tresla, iako je bilo poodmaklo leto, i nije mogla da pusti majčinu ruku ni za tren.

Zatim uđoše u jednu od manjih soba i Sara se odjednom smiri i malo oraspoloži. Pogledala je u zid pred sobom.

„Vidite, slike filmskih zvezda su još uvek tu!“

Majka je začuđeno zurila u prazan zid: „Kakve slike Saru? Na zidu nema ničeg!“ Sara ponovo pogleda i vide je da je to istina. Zid je bio prazan. Zbuni se. Znala je da su slike bile tamo. Videla ih je pre par sekundi. Ali sada nije bilo ničega.

Majka se u nedoumici obrati jednom od vodiča s pitanjem da li su nekad na tom zidu postojale slike. „O da, samo su privremeno sklonjene radi zastakljivanja, zbog zaštite od propadanja i krađe.“ Sarina majka nije znala šta da kaže.

„Kako si, za ime sveta, prvo znala put do ovde, tvrdila da su spoljne stepenice drugačije i onda videla slike kojih nema?“ Sarin otac je imao puno pitanja i prilično se iznervirao. Ali Sara nije bila u stanju da progovori ni reč. Želela je jedino da što pre ode odatle, nije mogla da ostane tu više ni trenutak.

Zamolila je roditelje da je puste da izađe pre njih i, kad je obećala da će ih čekati napolju, oni joj dozvoliše.

Dok je silazila niz stepenice, činilo joj se da joj noge postaju pihijasta masa. Nikad se u svom životu nije osećala tako bespomoćno. Suze su joj se nezadrživo slivale niz lice, a noge je nisu slušale. Na poslednjem stepeniku noge kleknuše i ona pade.

U deliću sekunde je videla čoveka u uniformi kako se nadvija nad njom. Podigao je ruku da je udari i Sara instinktivno zakloni lice. Kad je spustila ruke, videla je da pred njom stoje japanski turisti, zapanjeno zureći. Ustala je, posramljena, i izašla na ulicu. Činilo joj se da nema dovoljno vazduha. Disala je polagano i duboko, pokušavajući da se smiri.

Kad su izašli, roditelji je zatekoše kako sedi pored drveta. Zurila je, očiju crvenih od plača, u kanal pored kuće. Nije ih odmah primetila, ali kad je majka prišla i spustila joj ruku na rame, Sara joj se baci u naručje. Doživljaj na stepeništu je bio toliko šokantan da je pokušala nerazgovetno, kroz jecaje, da objasni šta se dogodilo.

Roditelji su je slušali i pokušali da je uteše, ali nisu mogli ni na koji način da shvate Sarina „sećanja“. Ideja da je neko možda proživio više od jednog života bila im je potpuno strana, mada su, nakon što su posetili tu kuću, bili spremni da priznaju da je Sara verovatno tu već boravila. Budući da su pouzdano znali da tokom ovog života Sara nikada nije bila tu, nije li se onda to dogodilo u prethodnom životu?

„Ni najmanje ne verujem u te gluposti o reinkarnaciji, ali ne mogu poreći da si, po svojoj prilici, već bila ovde.“ Za Sarinog oca ovo je bio vrlo neprijatan događaj. To je prevazilazilo granice uobičajenog i nije mu se dopadalo. Odlučio je da to više ne pominje, ali majka je pokušala da razume i uteši Saru što je bolje mogla. Ona zagrlj svoju ćerkicu i uze je na krilo sve dok nije prestala da plače.

„Dušo, ja ne znam i ne razumem kroz šta si prošla, ali nema razloga da se ikad ponovo plašiš. Obećavam da ću uvek biti tu i da ću ti uvek pomoći. Ti si nešto najlepše i najvrednije u mom životu i volim te više od svega na svetu.” Majčine reči su zagrlile devojččinu dušu i njeno raspoloženje se postepeno popravi.

Nastavili su putovanje, ali ovaj incident više nisu pominjali. Sarina majka je pokušala da ponovo razgovara o tome kada su stigli kući, ali je Sara razuverila govoreći da se dobro oseća i da uopšte ne razmišlja o onom što se dogodilo.

Bilo je to samo delimično istina. Znala je šta je proživela i kroz kakve je užase prošla. Ali, sada je znala da je to davna prošlost i da nema opasnosti da se takvi užasi ponove u ovom životu na Zemlji.

Nije ni slutila da je bilo i drugih ljudi iz tog vremena koji su sada živi, i da će se njihovi putevi ponovo ukrstiti.

„Čudo od deteta”

Sara je nastavila da piše. Jednog dana u posetu im je došao dobar porodični prijatelj i na podu Sarine sobe slučajno ugledao parče zgužvanog papira. Podigao ga je, ispravio i pročitao:

Neprijateljstvo, mržnja i gadost
crvi su čiji ugriz stvara duboku,
veliku, crnu rupu u srcu,
ranu koja ne zarasta.

Ubijte svu mržnju
i pomozite dobroti da živi!
Pomozite svim dobrima, ne slušajte zle.
Zli ljudi su crvi
koji uništavaju sve dobro.

Laži su prijatelji crva,
dubok im je ugriz.
Ubijte laži,
dopustite istini i dobroti da žive.

Prijatelj je zamolio da pogleda i druge pesme i priče. Mnoge je izdvajao na stranu. Kad je završio, bila je to povelika gomila.

„Mogu li da ih ponesem i pokažem izdavaču?” Bio je pun entuzijazma i Sara mu dopusti da uradi kako je naumio. Da je znala šta će se iz toga izroditi, možda bi drugačije postupila.

Neko vreme pre toga Sarini roditelji su se razveli. Saru je ovo jako pogodilo, mada su ona i majka lepo živele i dobro se slagale. Pisala je o svemu pa, naravno, i o tome kako je biti dete razvedenih roditelja.

Došla sam na ovaj svet
jednom ocu i majci,
kao ličnost u zemlji ljudi,
jer deo sam i oca i majke,
al' ipak nisam cela.

Osećam se slomljeno
u telu i duši.

Osećam da nemam nade,
želim da budem deo kompletne porodice.
Zašto se ova raspolutila?

Ja mislim da su majka,
otac i dete – jedno.

Ja nisam tražila život,
možda sam nezvan gost,
ali roditelji moji su ipak najbolji,
a sada svako od njih ima svoj dom.
Ja nemam ništa.
Dva polu-doma ne mogu nikad postati jedan.
Volela bih da mi život nikad nije pripao.

Jedina Sarina uteha bio je konj po imenu Brauni. Već nekoliko godina je pohađala časove jahanja u konjičkoj školi kada je Brauni, predivna kobila, određena za prodaju, i Sari se činilo da će joj srce prepući. Tada joj je majka kupila Brauni kao poklon-iznenađenje. Sara je naravno bila van sebe od sreće. Brauni je bila njen najbolji prijatelj i dok je provodila vreme sa ovom prelepom kobilom, lakše je podnosila pomisao na razvod roditelja.

Sarina ljubav prema konjima je procvetala kada je imala sedam godina. Bila je potpuno opčinjena ovim divnim životinjama. Činilo joj se neverovatnim da tako velika i teška životinja može da se kreće tako graciozno. Osećanje da možeš da kontrolišeš konja, a da ne gušiš njegov prirodni nagon za kretanjem, bilo je fantastično iskustvo. Sara je imala osećaj savršene harmonije dok je bila sa svojim konjem.

Sara je uskoro shvatila da je Brauni, uprkos svojoj veličini, vrlo osetljiva i da ima odličan sluh, u galopu poput vetra, a ipak svesna svega. Zbližavanje sa ovim stvorenjem i mogućnost da mu pruži ljubav i sigurnost pričinjavali su Sari najveću radost. Iako je imala samo jedanaest godina, znala je koliko je važno da uvek bude smirena, odlučna i puna unutrašnje snage kada je sa Brauni. Šta god da se desi ovaj konj je znao da može verovati Sari.

Ubrzo nakon njenog dvanaestog rođendana dogodilo se nešto što će Sari promeniti život takoreći preko noći. Izdavačka kuća je prihvatila da objavi zbirku njenih pesama.

Sara, koja je želela da bude kao svako drugo dete, našla se u vrtlogu koji se sve brže i brže okretao. Želeli su da se pojavi na televiziji, na debatama i u zabavnim emisijama. Odjednom su je svi nazivali čudom od deteta.

Mediji su se još više, ako je to uopšte bilo moguće, zainteresovali za nju kada se pismom obratila poznatom profesoru, koji je u jednoj televizijskoj emisiji pričao o svom velikom strahu od smrti. Sara nije mogla mirno da gleda kako tako pametan čovek svojom pričom plaši ljude. Zbog toga je napisala *Pismo čoveku koji se plaši da umre*.

Slušala sam jednog čoveka u TV emisiji, dok je pričao kako se plaši umiranja. To je kao kada biste rekli da čovek, pošto nema istu mudrost kad se rodi i u sadašnjem trenutku, treba da se plaši i da se rodi.

Možda i nije toliko čudno što se plaši umiranja, jer ovaj čovek misli da će celo njegovo biće potpuno i zauvek umreti kada se njegov ovozemaljski život završi. Mislim da nije pravedno prema Bogu imati tako glupe misli. On je stvorio tako divne ljude. Mi možemo da gledamo, hodamo, ležimo, trčimo, govorimo, igramo se i smejemo, plačemo, radimo, radujemo se ili tugujemo, mislimo, želimo, putujemo – možemo da uradimo tako mnogo stvari.

Niko do sada, na ovom svetu nije uspeo da konstruiše takvu osobu. A ipak, ima ljudi koji misle da sve to odjedanput nestane. Dragi, dobri TV-čiko, morate shvatiti da Bog ne bi imao razloga da nas stvori do takvih detalja ukoliko bismo zaista tako brzo nestali. Da je tako, mogao nas je stvoriti i kao tetrapak, koji se koristi samo jednom, jer se ambalaža ionako baci posle upotrebe.

Volela bih da povedem „TV-čiku“ u šume i da u tišini samo sedimo, posmatramo i slušamo lepotu. Nek vidi kako mali listovi podrhtavaju, ali ne od straha, i ne zato što se plaše jeseni kada će opasti, ne, oni znaju da će ponovo oživeti iduće godine, i ponovo, i ponovo. Kada bi taj mali list mogao da govori verovatno bi rekao:

„Siroti, siroti čoveče, koji se plašiš umiranja, ja sam samo listić, ali sam presrećan jer svake godine mogu biti lepota za ljude. Ali, možda ljudi koji se plaše nisu u stanju da vide nas listiće, nas koji žele da budu lepi za njih.“ Možda „TV-čika“ i ne veruje da nas je Bog stvorio? Ko nas je onda stvorio, po vašem mišljenju?

Moj otac kaže da veruje u višu silu, ali i da su se ljudi razvili iz jedne-jedine ćelije, koja je bila na početku. Mama bi zaista želela da veruje da postoji život posle ovog, ali na moju žalost ona samo želi da veruje.

Dragi, mili „TV-čiko“, vi ste tako učenici, sigurno nema potrebe da ikad više kažete da se plašite umiranja. Sigurno ste svesni da time plašite pola Švedske. Pomislite samo – koliko ima ljudi koji nisu ni upola toliko obrazovani kao vi, i koji misle da je istina sve što kažete.

Ukoliko pročitate ovo što sam napisala, verovatno ćete se mnogo naljutiti i reći – ovo dete baš ništa ne razume. Istina je da štošta ne razumem, ali znam da je trebalo da govorite o onome što ste dobro izučili, a ne o nečemu što ne znate. Ja ne mislim da bilo ko treba da polaže teški ispit da bi znao da li Bog postoji ili ne. Ni cveće, ni drveće, ni životinje ne idu u školu, ali su ipak neizmerno zahvalni što se svaki put probude u novom životu na Zemlji, a ljudi ne mogu biti manje inteligentni od životinja.

Oprostite mi, dragi „TV-čiko“, što sam bila ljuta na vas, ali sada mi je mnogo lakše. Ustvari, samo sam htela da vam kažem da ne bi trebalo da se plašite umiranja, jer vi niste tetrapak, već jedno divno stvorenje koje je stvorio Bog.

Sara nije mislila da će ovo pismo biti objavljeno, ali kad je vest o tome dospela u medije ovi nisu prestajali da pišu – u naslovnim vestima, na prvim stranama: „Dvanaestogodišnja devojčica je 'održala predavanje' profesoru“, „Čudo od deteta 'sređuje' poznatog profesora“.

Publicitet je, još jednom, postao gotovo nepodnošljiv za Saru. Međutim, kada su je pozvali da se suoči s profesorom u televizijskoj emisiji, prihvatila je poziv još uvek bez straha. Ali profesor nije želeo da učestvuje. Umesto toga, nju je intervjuisao reporter, a zatim je pred kamerama pročitala svoje pismo. Ta epizoda je stalno iznova emitovana u vestima i svi su pričali o devojčici koja se usudila da protivreći profesoru.

Zbog velikog publiciteta Sari se činilo da njen život više nije njen. Želela je naravno i dalje da piše, i bilo joj je drago što ljude zanima to što ona piše, ali bilo je tako puno promena koje nije želela. Na primer, njeni drugovi iz škole, ranije tako dobri prema njoj, sada su pokazivali rastuću odbojnost, podrugljivo su je nazivali „pesnikom“, „piscem“ i govorili: „Sad misliš da si nešto posebno, je l'?“

Ne, nije mislila da je nešto posebno. Zašto su odjedanput svi tako neljubazni?

Nakon nekog vremena shvatila je da su njeno pisanje i publicitet izazvali tu promenu, ali znala je da ne može da prestane da piše. Za nju je to bilo isto toliko važno koliko i disanje ili hrana. Pisanje i njen konj bili su jedina uteha u toj usamljenosti. Uvek je mogla da se osloni na Brauni. Kada bi izvela svoju kobilu i otisnula se na jahanje po šumi, sve brige bi se raspršile.

Kod čika Knuta, koji je držao štalu sa Brauni, uvek je mogla da bude ono što jeste. Tu niko nije očekivao od nje da se ponaša kao „književno čudo od deteta"! Tu je Sara imala svoje „konjolakupce”, devojčice njenih godina, koje su takođe volele konje i nisu davale ni paru na to da li Sara piše knjige ili ne.

„Štala” je, ustvari, bila farma koju je mimoišlo proširenje grada. Ličila je na spašeno rajsko ostrvo, sa svih strana zaklonjeno drvećem. Iza drveća je bila stvarnost – industrija, fabrike i automobili. Ali čika Knut, iako već u poodmaklim godinama, izborio se sa moćnim urbanistima i još moćnijim političarima, i sačuvao farmu. Do tada niko nije uspeo da ga obrlati primamljivim novčanim ponudama.

Sara je obožavala čika Knuta. Mogla je satima da ga sluša dok priča o starim vremenima. Priča o Triku, konju koga je Knut nekada imao, bila joj je omiljena. Čika Knut je često iznajmljivao konje iz štale u kojoj su držani konji koji bi služili u slučaju rata. Svi zemljoradnici koji su koristili te konje, hteli su prave radne konje, sposobne da vuku plug i pošteno odrade ceo dan. Ali čika Knut je želeo „pravog” konja! Konja koji može i da se jaše i da radi na zemlji. To je bio Triko. Problem je bio u tome što je Triko apsolutno odbijao da vuče plug, i ma koliko se čika Knut trudio, morao je na kraju da odustane i da vrati Trika.

Nekoliko godina kasnije čika Knut je sedeo i gledao Olimpijske igre na TV-u. Triko se sa uspehom takmičio na Olimpijadi u skokovima preko prepona!

„Pomisli samo, imao sam olimpijskog konja i vratio sam ga jer nije mogao da vuče plug!” Čika Knut je svaki put izgledao kao da prvi put priča priču, i svaki put bi se zaista rastužio.

Svake godine za Sv. Luciju sve devojčice i par dečaka iz štale išli bi u povorci kod čika-Knuta. U cik zore, 13. decembra, šunjali bi se u belim odorama preko šušlavog snega sa svećama. Zapevali bi pod prozorom čika-Knuta „Noć se spušta teškim koracima...” na melodiju Sv. Lucije. I baš svake godine prozor bi se otvorio kad stignu do druge strofe, a čika Knut, doteran, u odelu s kravatom i uredno počešljane kose, pogledao bi kroz prozor i uzviknuo: „Pa, je l' moguće da ste to vi? Ni u snu ne bih pomislio da ćete doći.” Onda bi ih pozvao u toplo i otvorio vrata najbolje sobe, koja su inače uvek zaključana. Sto je već bio postavljen i svakog je na njegovom mestu čekao božićni poklon.

Čika Knut je bio dobar jahač i naučio je Saru mnogo o konjima i jahanju. Ona bi ga uvek pažljivo slušala. Učila je jahanje i kako da se brine o konjima možda na najteži način – od samog početka.

Čika Knut je zaista shvatao umetnost življenja, i Saru bi svaki put ispunila ista radost i smeh kada bi ga videla kako poskakuje od čiste sreće. Ponekad, kad je mislio da ga niko ne gleda, poskočio bi od radosti što postoji. Jednom, pošto je primetio da ga je Sara videla, pokušao je da objasni: „Sigurno misliš da nisam baš sasvim normalan kad ovako star skakućem naokolo.” Ali videvši Sarino nasmevano lice, on dodade: „Pa šta, možda to

i nije tako glupo. Tako sam srećan da mi noge zadrhte i zašto onda ne bih poskočio ako to poželim?” I da bi to potvrdio, on još jednom poskoči. Sara je pomislila na pesmu Ever Taubija „Roneda” – samo je nedostajao venac cveća u njegovoj kosi.

Interesovanje medija za Saru nije popuštalo, što znači da je dobijala gomile pisama od raznih ljudi. Sama nije mogla sve da ih pročita, pa joj je pomagala majka, koja ih je čitala, sortirala i odvajala ona na koja bi Sara trebalo da odgovori. Sari je to oduzimalo mnogo vremena, ali nije mogla da ne odgovori ljudima koji su joj se obratili sa toliko topline i ljubavi. Bilo je i mladih i starih, zdravih i bolesnih, nesrećnih i srećnih koji su joj pisali.

Ali kada joj je majka pružila jedno pismo, rekavši da je od Nemca koji živi u Švedskoj, Sara se naglo zaustavi: „Njemu ne mogu da pišem.” Sara je osećala podsvesni otpor i majka shvati da je uzaludno insistirati. Ali Sarinu majku je dirnula životna priča tog Nemca i odlučila je da mu odgovori. Tako je otpočelo njihovo dopisivanje.

Posle izvesnog vremena majka je zamolila Saru da pođe sa njom i upozna Ervina Kramera, kako se taj Nemac zvao. Sara je pristala zbog majke, mada se u duši osećala vrlo neprijatno. Majci, koja se radovala što će Sara napokon upoznati Ervina, nije rekla ništa o tome.

Iako je nerado pošla, nakon susreta Sara je morala priznati da ju je majka upoznala sa veoma prijatnom i neobičnom osobom. Ervin, koji je bio umetnik, pobjegao je iz Nemačke u Švedsku tokom tog užasnog rata. Rizikovao je svoj život da bi splavom pobjegao sa još tri prijatelja. Njihove šanse da prežive splavarenje usred zime bile su veoma male. A kad su već bili potpuno iscrpljeni od hladnoće i žeđi, kad im se činilo da je situacija potpuno beznačajna, pomoć je stigla „odozgo”. Pokupio ih je švedski ribarski brod i odvezao ih u bezbednu Švedsku.

Ervin je ispričao Sari kako je bio primoran da napusti zemlju. Morao je da napusti svoju braću, sestre i roditelje da bi pobjegao od rata. Za njega je bilo potpuno nezamislivo da se bori na strani Hitlera. Beg je bio jedini izlaz. Slušajući ga, Sara je shvatila koliko je Ervin poseban. Njegova priča o tome kako je bežao, koliko se plašio da će ga Nemci, njegov narod, zarobiti, duboko je potresla Saru. I zbog toga je osetila srodnost sa Ervinom.

Sarina majka i Ervin su nastavili da se viđaju i nakon nekoliko godina počeli su da žive zajedno. Sada je Sara imala dva oca, i nije se bunila protiv toga. Ervin je bio pravi „otac iz snova”. Uvek je imao vremena za Saru kada je želela da razgovaraju, a poodavno nije videla majku tako srećnu.

Sara, koja je sada imala trinaest godina, i dalje je volela da piše. I dalje je pisala samo za sebe, ali s obzirom da su mnogi želeli da to pročitaju, a i da je izdavač koji je objavio njenu prvu knjigu bio vrlo zainteresovan da nastavi saradnju, pristala je da se njeni radovi objavljuju. Tokom naredne četiri godine, godišnje joj je štampana jedna ili dve knjige. Sve su se bavile istom temom: ljubavlju prema životinjama, prirodi i ljudima. U njima je dobro uvek na kraju pobeđivalo zlo.

Sara je dobijala inspiraciju tokom šetnji kroz selo ili pored mora. Sve češće se osamljivala. Tako je mogla da oseti kako priroda struji kroz čitavo njeno biće, poput blistavih, obojenih talasa. Dok bi hodala pored mora u smiraj dana, bosonoga i sama, huk mora bi ličio na muzičku harmoniju. Pitala se odakle joj dar za pisanje.

Reči su nadolazile u bujicama, čitave celine su joj se vrzmale po glavi, i trebalo je samo da uzme olovku u ruku. Ponekad, dok bi pisala, reči bi navirale takvom brzinom da je jedva stizala da ih zapiše. Te reči u naletima, to osećanje – bilo je divno.

Sara je želela da njeno pisanje pomogne ljudima da žive u skladu s prirodom, životinjama i sobom. Da shvate kako se svako, bez izuzetka, ponovo i ponovo rađa. Želela je da ljudima pruži utehu i sigurnost, da im kaže da ne postoji osvetoljubivi Bog, Bog koji sedi na prestolu i sudi ljudima. Da ljudi sami sebi sude.

„Kako seješ, tako ćeš žnjeti”, piše u Bibliji. Ne postoje jednostavnije reči da se to izrazi. Sara je znala da su svetski ratovi, pohlepa, žeđ za moći i zlo posledica ljudske neukosti i neupućenosti. Kada bi ljudi znali da se ponovo i ponovo rađaju i da čovek mora požnjeti ono što je posejao, ovaj svet bi drugačije izgledao. Sara je bila ubeđena u to.

Mnogo je razmišljala o borbi dobra i zla. U svojim knjigama često je opisivala najlepši mogući svet.

Trenutak u cvetnom kraljevstvu

Sećam se kada sam se prvi put duboko zamislila. Bilo je to neposredno pred polazak u školu. Šetala sam pored obale sa prijateljima. Ogroman, nedokučivi okean se pružao pred nama. Stene, peščane plaže i kamenje, komadići drveta plutaju na površini, galebovi kruže nad vodom. Tek povremeno proleti lasta ili vrabac, kao deo ovog univerzuma.

Želela sam da objasnim zašto sam odjednom shvatila da sam možda drugačija. Imala sam osećaj da sam sjedinjena s prirodom, sa univerzumom i sa ogromnim divnim svetom koji je jednostavno bio tu. Preplavilo me je osećanje neizmerne sreće. Jedna od devojčica je rekla: „Hajde da se vratimo, više nije zabavno.”

Trebalo mi je samo nekoliko trenutaka da se udaljim od ostalih devojčica. Nisam mogla da idem sa njima. „Nije više zabavno”, kako je mogla to da kaže? Počeh da razmišljam zašto je tako. Zar ne vidi moćni okean, plavo nebo sa pufnastim oblacima, ponosan galeb let, male školjke izbačene na obalu i mokri pesak sa šarama talasa?

Sigurno je sve imalo svoju priču. Ostala sam sama na plaži. Činilo mi se da sam doživela večnost u trenutku. Kao da mi je priroda poklonila svoje najsuštinskije biće. Talasi su udarali o obalu u ritmu otkucaja moga srca. Mala školjka je ležala kraj mojih stopala. Ustala sam, podigla je i vratila u vodu, u njen svet. Uzela sam šaku mokrog peska, pričala sa peščanim zrcima i osećala da su i ona u skladu sa svim što me okružuje. Osećala sam spokoj, ljubav, prisnu vezu sa svim oko sebe.

Sunce je počelo da zalazi, sve boje se stopiše u jednu – Sunce, nebo, more. Sve, sve je postalo jedno. Ja, mali ljudski mrav, deo sam ove nezamislivo lepe priče! Sećam se da sam se osvrtna oko sebe, posmatrala, živela. Osećala sam da sam deo celine. Bila sam bosa, osećala sam mokri pesak pod nogama i toplotu zemlje pod peskom. Išla sam duž plaže, a kao da sam hodala po celoj zemaljskoj kugli. Izgledalo je kao da tražim nešto. Ali šta je trebalo tražiti? Pronašla sam sve u jednoj velikoj, neshvatljivoj, večnoj sadašnjosti. Da li lepota može biti lepša i veća? Da li mir može biti potpuniji?

Ne može, ali reći ću vam šta sam tražila. Iznenada, rodila se čežnja u meni. Prosto je bila tu, u svakom deliću moga tela. U mojoj glavi, u srcu, u rukama i stopalima. Tražila sam nekoga s kim bih mogla da podelim sva svoja iskustva, nekog ko bi mi prišao kao što mi je prišla cela priroda.

Osetila sam se odvojeno od ljudskog sveta. Sećam se kako su se moje misli uobličavale. Sada znam da je to bio ogroman, nepojmljivo velik dar, jer mi je dato da mi se sva čula otvore za svu ovozemaljsku lepotu. Osećala sam da postajem svesna viših svetova, gde su svi mogli da žive u miru i lepoti. Gde su svi mogli sagledati istinski život.

Začuh glas koji je dopirao iz svemira, nalik muzici. Taj glas reče: „Ti, malo, zemaljsko dete – postoje mnoga prebivališta Oca našeg. U tim prebivalištimama lepota nikad ne nestaje. Neka ljudska

deca već naslućuju takvu lepotu na Zemlji, baš kao što si ti videla i doživela.” Muzički glas iz svemira je pričao o Kraljevstvu cveća, o bezbrojnim divnim svetovima.

Obećah glasu na plaži da ću jednog dana napisati priču o Kraljevstvu cveća. Pisaću o svim lepotama, o životu i o svojim iskustvima.

***

Oduvek tražim nekog s kim ću podeliti svoje misli. Kao da sam u stalnom traganju, neprekidnom očekivanju da nađem na drugog tragača, koji govori istim jezikom kao i ja. Znam da mora negde postojati. Osećam to. Tražila sam svuda, po nebesima, po zvezdama, u moru, u vetru, tražila sam svuda.

Da vam kažem gde sam našla to što sam tražila? Na zemlji. Otisci stopala. Stopala bosih nogu. Otisci bosih nogu koje su koračale po plaži. Neko ko je takođe lutao, tražio.

Otisci postadoše jasniji. Kao da su tek ostavljeni. Nije moglo proći mnogo vremena od kad ih je tragač ostavio. Sada sustižem tragača ispred mene. Čuo je zvuk mojih stopala i zastao, čeka.

Dugo se samo gledamo. Bez reči, tiho, puni poštovanja. Kao da je cela priroda zaustavila dah. Biće preda mnom je sve za čim sam tragala. Njega sam pokušala da nađem, njega sam čekala. Priča dalje od sazvežđa na Mlečnom putu, dalje od nedokučivih pesama okeana, dalje od večne čežnje u ljudskom srcu. Priča o lepoti svetova. Pruža sigurnost i mir malom ovozemaljskom biću. Rekao mi je da je oduvek bio tu, i da je oduvek ostavljao tragove stopala. Obećao je da ću uvek moći da osetim Njegovo prisustvo. „Možda neću biti vidljiv svim ljudima kada ti se približim, ali ću uvek biti u tebi i sa tobom.”

Ponovo sam postala svesna vremena. Osetila sam kako se vraćam u svet jave – svet ljudi. Ošamućeno pogledah oko sebe. Onaj koji je došao Niotkuda, nestao je. Nestao samo iz mog vidokruga. U meni je i dalje prisutan. Pogledah uvis. Poslednji zlatnocrveni zrak sunca oslikao je prelepu večernju sliku.

Sara je takođe pisala i o apsolutnom zlu koje je spoznala, kao, na primer, u *Trenutku u dubinama ambisa*:

Jednog dana Zlo posla glasnike svoje u Zemlju ljudi. Posla mnogo hiljada zlih duhova na Zemlju, da pitaju da li neko želi da bude jak i snažan kao sam đavo. Iako su ljudi bili zli, niko se ne odvaži da bude toliko zao.

Kada zli duhovi gotovo izgubiše nadu, jedan hladan težak glas povika u svemir:

„Ovamo, ovamo dođite, dođite meni, ja ću prirediti đavolji rat.” Svi zli dusi pojuriše ka mestu odakle je dopirao glas. Čovek koga su duhovi našli delovao je po njihovom mišljenju dobrodušno. Ali on je bio zao i strašan čovek.

„Kako se zoveš?” upita prvi zli duh.

„Dozvoliću ti da pogadaš tri puta”, odgovori čovek.

„Da li se zoveš Strah?” upita prvi duh.

„Ne”, odgovori čovek.

Drugi duh je pitao da li se zove Pokolj.

„Ne”, glasio je odgovor.

„E pa, onda znam, ti se zoveš Mučitelj.”

Kada je četvrti duh bio na redu da pogada, čovek počeo da se smeje. Duh reče:

„Pozvao si nas, gospodar svih zala, 'Dođite, dođite', a sad, kad smo došli, ti samo stojiš i smejuješ se. Da li misliš da je to u redu?”

„Upravo si izgovorio moje ime”, reče čovek.

„Povikao sam – ovde – HIT, a onda sam se smejujio, he-he – LER,¹ to je H-i-t-l-e-r.”

Tada se duhovi nasmejaše sami sebi, jer je bilo tako jednostavno.

---

¹ Igra reči: na švedskom ovde – *hit*, a he-he – *ler*, odatle Hitler. – Prim. prev.

„Dobićeš drugačije ime od nas”, rekoše zli dusi. „Zvaćeš se 'Divlja Zver'. Ubijaćeš sve ljude koji ti se ne pokore, jer ćeš imati moć da pozajmiš moć đavola. I tako ćeš napraviti rat na celoj zemaljskoj kugli... Postoji narod koji se zove jevrejski – njih ćeš ubiti i uništiti.”

„Mogu li sve to da uradim sam?” zapita čovek po imenu Hitler.

„Ne, imaćeš pomoć od mnogo drugih zlih ljudi.”

„To je dobro, jer inače ne bih mogao to da uradim. Bilo je mnogo ratova, ali niko još nije uspeo da pobedi ceo svet.”

„Samo ti uradi kako ti mi kažemo, Divlja Zveri, i uspećeš. Ali ne zaboravi da prvo moraju Jevreji da odu.”

I tako je počeo užasni rat. Bilo je strašno. Samo smrt, krv, glad i patnja. A svi zli duhovi u đavoljem kraljevstvu su bili srećni. „Uskoro ćemo prigrabiti svu moć”, govorili su. Postajalo je sve gore i gore. Svako ko je bio u ratu vam to može reći, pero ne može. Jevreji nisu smeli da hodaju, niti da stoje bilo gde, a da ih policija ne nadgleda; tada još nisu bili posegli za njihovim životima.

Ne prođe mnogo vremena, a vojnici dobiše naređenje da ubiju što više Jevreja u svojoj i drugim zemljama. Izgradili su ogromne peći u kojima su spaljivali „žigosane”. Svi Jevreji su morali da nose obeležja, da bi se razlikovali od drugih ljudi.

U zemlji nedaleko od zemlje Divlje Zveri, živela je jedna jevrejska porodica koja se sakrila u dozdani deo kuće. Dugačke stepenice su vodile do njihovog skrovišta. Bilo je sumorno, mračno i strašno, ali ipak bolje nego da ih Hitlerovi ljudi žive zapale.

U početku je toj porodici novo stanište bilo čudno, ali su se brzo navikli. Sati su postajali dani, dani su postajali sedmice, sedmice su postajale meseci, a meseci godine. I porodica je uspela da ostane neotkrivena.

Najmlađa kćerka je pisala dnevnik i beležila sve užasne stvari koje su se događale. Devojčica nije patila samo zbog rata. Njena majka nije mogla da je razume, ali devojčica nije mnogo marila za to, imala je oca i svoj dnevnik. Napolju je besneo rat; koliko dugo će moći da se skrivaju? Napolju su ljudi umirali, a u njihovom skrovištu je bio samo njihov beznadežni život. Da li će ikada ponovo videti plavo nebo?

Kroz jednu malu rupu na zidu devojčica je ponekad gledala u zvezde. Divne zvezde koje su pružale radost malenoj. Porodica je živela u neprestanom strahu od upada vojnika. Puške su grmele i čitav svet se tresao od straha. Mala Jevrejka se sama penjala na tavan i molila Bogu. Od Njega je malena dobijala svu svoju snagu.

„Dragi Bože, daj da preživimo”, molila se. „Želim da radim u ime dobra, pomози mi ako je to po tvojoj volji.”

Ali možda nije bila Božja volja. Možda je želeo da mala devojčica nestane sa zle Zemlje. Policajci su provalili u njihovo sklonište. Zli policajci su odveli malu devojčicu u zemlju rata, u mesto smrti. Mučili su je i zahtevali da čini užasne stvari. Malena nije mogla ni da plače. Oči su joj bile suve kao pustinja, ali Bog je bio njena uteha.

Jednog dana, dok je radila sa drugim Jevrejima, mladim i starim, reče da joj je hladno. Stražar je to čuo, zgrabio je za ruku, odvukao do velike peći i kazao: „Sad će ti sigurno biti toplo, mala, bedna, jevrejska mačko.” I bacio je devojčicu u goruću peć. Ali Bog je držao svoje ruke oko njenog malog tela, tako da se uopšte nije opekla.

To se dešavalo mnogim, mnogim drugim ljudima, a rat je i dalje besneo. Svaki dan je bio dan gozbe u Kraljevstvu đavola.

Interesovanje medija za Saru nije jenjavalo, izdavačka kuća je objavljivala knjigu za knjigom. Sarina majka je dala sve od sebe da devojčicu zaštiti od medija i publiciteta. Ona je znala da Sara više od svega želi malo mira. Sara je želela spokoj i tišinu. Želela je da provodi vreme sa svojim konjem i da bude kao i svako drugo obično dete.

Škola je postajala sve nepodnošljivija. Školski drugovi su je svakodnevno mučili i zadirkivali. Nastavnik švedskog jezika je bio toliko besan zbog njenih knjiga, da joj je

rekao da se ne nada da će dobiti najvišu ocenu iz njegovog predmeta samo zato što je napisala nekoliko „knjižica”. Ona to nije ni očekivala. Ali, kako je imala sve petice na njegovim testovima, nije shvatala zašto bi bila kažnjena zbog toga što su njene knjige objavljene. Kada je u svedočanstvu videla lošu ocenu, nije smela da prigovori.

Iznenadila se kada joj je jednog dana taj nastavnik prišao sa svežnjem papira. To su bile pesme njegove kćerke. On se nekoliko puta žalio Sari da njegova kći takođe piše pesme, ali da nijedna izdavačka kuća ne želi da ih objavi. A po njegovom mišljenju Sarine pesme ni po čemu nisu bile bolje. Kada je predao pesme Sari, rekao je da bi ona trebalo da ih odnese do izdavačke kuće i da se potruži da budu objavljene. Sara nije znala šta da kaže. Osećala se vrlo neprijatno. Pogledala je u svog nastavnika koji joj se superiorno smeškao. Očajnički je pokušavala da smisli dobar izgovor da ga odbije, ali nije mogla. Nemo je stajala sa svežnjem papira u rukama.

„Očekujem da mi što pre javiš šta si uradila!” Nadmoćno je gledao, uspravio se još više, a onda se okrenuo i otišao. Sara je stajala sasvim zbunjena... „Čekajte.” Osvrnuo se, iznenađen. Krenula je ka njemu sigurnim koracima i gurnula mu pesme u ruke. Nije ništa rekla, samo ga je dugo i značajno pogledala pre nego što se okrenula i otišla.

Sledeće godine ocena iz švedskog bila je još lošija.

Ali nisu se samo nastavnici čudno ponašali. Ona deca koja su je gotovo svakodnevno najviše mučila i zadirkivala, prva bi došla i pričala kako je ona njihova drugarica, čim bi TV ili novine došle po neku njenu priču. Zašto, za ime sveta, zašto su ljudi tako licemerni? Ili si nekom prijatelj, ili nisi, valjda? Sara nije pronalazila odgovor na pitanje zašto su ljudi tako čudni.

Jednog dana Saru pozva drug iz razreda. On je bio jedan od najgorih siledžija u školskom dvorištu tokom dana. Reče da bi ona trebalo da napiše sastav za njegov domaći, jer se njemu to ne radi. Sara pokuša da mu objasni da to ne može da uradi i da u svakom slučaju ne bi uspelo. Nastavnici tačno znaju kako koji đak piše. Prozreli bi čitavu stvar i onda bi oboje imali problema.

Učinilo joj se da je shvatio. Rekao je: „Ćao”, i otišao.

Sutradan, dok je prolazila kroz školsko dvorište, začu da je neko doziva. Zastade i okrenu se. U tom trenutku kamen je pogodi u slepoočnicu. Više se ničeg nije sećala, izgubila je svest, a ambulantna kola su je odvezla u bolnicu. Kao da je plutala po magli. Ništa je nije bolelo, ali nije znala gde je.

Slika se postepeno izoštravala. Odjednom je shvatila gde se nalazi. Ponovo je sa svojom pravom porodicom. Oko nje je mnogo prelepog nameštaja i soba je veoma svetla. Ona sedi na sofî i razgovara sa ocem. Šapuću i smeju se. Majka odmahuje glavom i izlazi.

Na neki čudan način sve to vidi „spolja”, ali zna da to ona sedi na sofî, tik pored oca.

„Probudi se, Saro, moraš da se probudiš.”

Svest joj se polako vraćala. Nije želela da ostavi sobu i oca, ali je neumoljivo „povučena” u sadašnjost i u stvarnost. Kada je otvorila oči videla je zabrinute roditelje. Majka je zagrlila.

„Hvala Bogu, hvala Bogu, dugo si bila bez svesti.” Majka je brisala oči natekle od suza. Sara se sećala svog „sna” sasvim jasno, ali nije nikom pričala o tom iskustvu.

Lov se nastavlja

li noć je pala, a s njom je došao i san.

A *Gvozdeni stisak ne popušta. Odvlače je u kola, on sedi pored nje. Zavlači ruku pod njen džemper, hvata je za dojku i gura joj glavu ka svojim kolenima.*

Van sebe od besa i straha, ona se izvija. Bori se za život, čini joj se da će svakog časa umreti. Držeći je za kosu on je odiže i udara po licu. Krv joj šiklja iz nosa. Baca je na pod.

Probudila se. Za trenutak nije znala da li je u prošlosti ili sadašnjosti. Još uvek je osećala snagu udarca i celo lice joj je bridelo. Telo joj se treslo. Krv joj je curila iz nosa. Pođe u kupatilo.

Kada je ugledala sebe svu krvavu u ogledalu, ustuknula je od straha. Noćni košmar je bio stvaran koliko i dnevni. Sruši se na pod kupatila i zajeca.

Jutro. Probudila se na podu, gde je, od iscrpljenosti, zaspala. Nos više ne krvari, ali Sara se oseća izlomljeno. Ne zna šta da radi. Zašto se sećanja vraćaju? Zašto su tako neumoljivo stvarna? Da li će sada izmiriti račune sa prošlošću, jednom za svagda? Zar nisu njeni progonitelji već završili sa svojim zlim namerama? Da li postoji direktna veza sa prethodnim životom? Da li je to iste duše proganjaju u oba života? Iste duše u različitim telima, duše-tela koja sve do sada nije prepoznala?

Ukoliko je tako, moraće da se suprotstavi tim ljudima i pokuša da odagna mržnju iz njihovih duša, inače će nastaviti da je proganjaju sve dok je ne unište. Šta ih tera da je napadaju tako nemilosrdno i odlučno? Zašto je tako slepo mrze? Šta da uradi da ih se oslobodi?

Tako puno pitanja bez ijednog odgovora.

Nije htela da čita novine tog jutra. Bio je uskršnji vikend i takmičenje je bilo u punom jeku. Sabrala se i odvezla da obiđe Mocarta.

Jedva da je zakoračila unutra, kad začu glas poznanika iz viđenja: „Strašno je to što je Pester napisala o tebi u današnjim novinama! Trebaće ti puno da se izvučeš!” Nije mu bilo naročito žao.

Sara, što je ravnodušnije mogla, odgovori da nije čitala novine.

Odjurila je do Mocarta. Nije mogla da zaustavi suze.

„Amadeus!”

Odmah je glasno zanjistaio u znak pozdrava. Sela je kraj njega i on je osećao koliko je tužna. Nežno ju je gurkao svojom njuškom po kosi, pokušavajući da je uteši. Ona je neprestano jecala i on se zaista zabrinuo. Netremice je stajao i čekao da se Sara pribere.

Posle nekog vremena ušla je Lu sa još nekoliko jahača. Sara nije želela da je vide tako uplakanu. Svi oni su je znali kao jaku osobu, koja se ne prepušta suzama.

Novopridošli razmeniše nekoliko reči sa Sarom i, s obzirom na to da su to bili fini i osetljivi ljudi, shvatiše da želi da ostane sama.

Kada je došla kući, javio se Bob. Rekao joj je da misli da nakon trećeg članka koji je Pester napisala, Sara treba da se javi advokatu koji joj može pomoći. Da, njoj treba pomoć, složila se, ali da li postoji iko ko će joj verovati? Da li će imati dovoljno novca za advokata? Teško. Međutim, Bob je insistirao i ona zapisa broj advokata koji je bio ekspert u borbi za slobodu štampe.

Nekoliko puta je pogledala u papir sa brojem i onda ipak okrenula broj.

„Alek Peterson.” Glas mu je bio prijatan i Sara se predstavi. Objasnila je zašto zove i šta je Pester napisala. Kada je završila advokat je ćutao.

Pitala ga je da li je još uvek tu.

„Da, tu sam.” Sada mu je ton bio drugačiji. Nekako uzdržan i krut.

Nastavila je svoju priču dok mu nije sve ispričala. Par sekundi pre nego što je odgovorio izgledale su kao večnost. Rekao je da može da mu pošalje članke i rezime svega što se desilo.

„Za sada ne mogu ništa obećati, ali čim proučim vaše papire, javiću se.”

Preporučio je Sari da odmah dovede veterinara, koji će utvrditi da li je Mocart bio zlostavljan ili ne.

Čim je spustila slušalicu pozvala je veterinara. On je obećao da će doći čim prođe uskršnji vikend. Sara podiže novine i odmah primeti upadljiv naslov „OPTUŽENI TRENERI IZBAČENI”. U tekstu je pisalo da su ona i Stiv izbačeni i da im Klub zabranjuje pristup učenicima na svom prostoru. „Direktori Konjičke federacije i Kluba preduzeli su oštre akcije nakon našeg otkrića o zlostavljanju konja.”

Dalje nije mogla da čita. Isekla je članak i stavila ga sa ostalima u kovertu za Aleka Petersona. Pokušala je da zaboravi sve to. Ali nije uspela i suze joj protiv njene volje ponovo potekoše.

Uskršnji vikend je prošao i ona je dobila pismo od Konjičke federacije. Žurno ga je otvorila.

„Veoma bih cenio ukoliko biste mi dostavili vaše mišljenje o člancima koji su objavljeni tokom uskršnjeg vikenda. Očekujem vaš odgovor u toku ove nedelje.

Iskreno vaš, Bad Madi.”

Odmah je sela za pisaću mašinu. Konačno može da kaže Federaciji šta se zaista zbiva.

Pismo je bilo dugačko, ali ona je morala sve da napiše. Pisala je o nameštenom konkursu u Konjičkoj policiji, o finansijskim transakcijama u Konjičkom klubu, kako je zbog njene upornosti ponovo urađena revizija i da je tada otkriveno da je hiljade kruna nestalo. I što je najvažnije od svega, koliko su sve optužbe na njen račun bile lažne. Objasnila je i odakle potiču.

Kada je sve završila bilo je jedanaest strana, ali nije mogla ništa da izostavi. Smatrala je da je od vitalnog značaja da Savez uoči ko je s kim povezan, i da je ona nevinna. Kada je zatvorila kovertu, u njoj je tinjao tračak nade, prvi put od početka košmara. Dobro se osećala što je sve to napisala, sada će sigurno shvatiti pravu istinu. Možda joj Konjički savez pomogne da ispravi ovu strašnu nepravdu?

Kasnije tog dana, videla se sa veterinarom.

„Potpuno je razumljivo što ste me zvali; to za šta vas optužuju, nije šala.” Pažljivo je pregledao Mocarta. Nije bilo sumnje da je konj u odličnom stanju.

„Molim vas da pažljivo pogledate usta i bedra, pošto me optužuju za surovo mamuzanje i zatezanje uzdi!”

Kada je završio pregled, veterinar je prijateljski pogledao i rekao:

„Kada bi svi konji ovako izgledali, ja bih ostao bez posla. Vaš konj je u odličnom stanju i psihičkom i fizičkom.”

Sara je uzela pismenu potvrdu od njega i bar za kratko se obradovala ovim ohrabrujućim rečima.

Uplašena – i sama

Sarina majka je nakon par nedelja bila van životne opasnosti. Osetila je ogromno olakšanje kad joj je doktor saopštio dobre vesti, jer da nije bilo tako, Sara ne bi našla snage da nastavi. Majka joj je uvek bila najveća potpora. Imale su predivan odnos.

Majka i dete su uvek tesno povezani, ali među njima dvema je postojala i duhovna veza.

U svim fazama života bile su bliske. Sara zaista ne bi mogla da zamisli život bez nje. Majka nikad nije ništa tražila od Sare. Nikad nije rekla: „A ja?...” Sve što je činila u ovom životu bilo je nesebično i iz ljubavi.

„Zbog toga joj je srce i popustilo”, pomislila je Sara. Majka nije bila u stanju da oseti gnev zbog stvari koje su se dešavale Sari - samo tugu. Intenzivno i potpuno. Bes joj je bio stran, nepoznat. Sara se zahvalila Višim silama što su joj molitve uslišene.

Vreme je prolazilo. Nije bilo vesti iz Konjičkog saveza. Poslednji kontakt sa njima je bio razgovor sa Bad Madijem. Sve ostalo Sara je saznavala iz novina. Na kraju, napisala je pismo disciplinskoj komisiji i pitala ih da li su dobili pismo od Bad Madija i da li je podneta bilo kakva prijava protiv nje.

Još jednom je uzalud čekala odgovor. Na kraju ih je pozvala telefonom. Disciplinska komisija je Sari delovala tako kompleksno da nije znala koga treba kontaktirati. Dobila je glavnog nadzornika za sport, Iana Borga. On joj je rekao da će njen „slučaj” biti na dnevnom redu za par dana. Onda može da nazove jednog od članova komisije, Džona Medoua, da sazna šta su odlučili.

O čemu on to priča? Kakav „slučaj”? Kako mogu da odlučuju, a da ništa nisu ispitali? Njoj se niko nije obratio. On nije odgovorio ni na jedno njeno pitanje. Ponovio je da će morati da sačeka nekoliko dana. Nakon nekoliko dana ona je pozvala broj koji joj je Ian Borg dao. Javio se Džon lično. Pitala ga je da li je održan sastanak u vezi s njenim slučajem. On reče da jeste, ali da joj ne može ništa reći, jer odluka još nije zvanična – za pet dana će biti objavljena u štampi. Tada ga može pozvati.

Opet je mislila da sanja. Ukoliko zaista donesu odluku, a da nisu ni razgovarali sa njom, kakva će to odluka biti. Zar ne može bar da joj nagovesti o čemu se radi.

„Ne, moraćete da sačekate, kao i svi drugi”, odlučno je rekao.

Te večeri ju je pozvao Bad Madi. Rekao je da je sve što je čula od Džona Medoua strogo poverljivo. Komisija je oslobodila Stiva krivice jer je priznao, ali budući da Sara nije priznala, izgledi su joj loši. Prikupiće izjave svedoka da bi joj „sudili”. On je ustvari zove da joj kaže da ne učestvuje u takmičenjima sa Mocartom dok se „sve ne sredi”.

Uzalud je pitala šta to znači – da je Stiv oslobođen krivice, a ona ne. Savetovao joj je da prihvati njegovu „molbu” u vezi sa takmičenjem. Prihvatila je, jer ona je samo trećinski vlasnik Mocarta i plašila se da i to može da se promeni.

Sledećeg jutra je pročitala još jedan članak koji je napisala Pester. Deo je bio citat njenog sinoćnjeg razgovora sa Badom: „Sara se lično složila sa mnom da nije adekvatno da se u postojećim okolnostima pojavi na takmičenju.” Sticao se utisak da Sara i sama shvata kako ne bi trebalo da jaše na bolesnom konju.

Pet dana kasnije Sara je pozvala Džona Medoua. Pravila se da ništa ne zna. On očigledno nije bio upoznat sa onim što je pisalo u štampi, jer joj je praktično prepričao novinske članke. Kad je završio, Sara je upitala da li ima nešto novo da joj kaže a što nije već objavljeno.

„Kako to mislite?” upitao je posle duže pauze.

„Upravo to što sam rekla!” odgovori Sara. „Sve što ste mi rekli, rekao mi je i Bad Madi isto veče kada sam razgovarala sa vama. I sve to je bilo sledećeg dana u novinama.”

Promrljao je: „Ovo nije dobro”, i požurio da završi razgovor.

Komisija je donela neverovatnu odluku. Pošto je Stiv priznao, mogli su da ga oslobode krivice. Pošto je reputacija sporta spašena, ne mogu kazniti Stiva.

Sari je bilo drago zbog Stiva, ali se pitala kakvog će značaja to imati za njegovog konja. Sa Sarinim „slučajem” nisu završili, jer ona uporno poriče da je loše postupala. Njen problem je sada bio baš to što nije udarala konja! Da jeste, sada bi priznala i bila oslobođena.

Disciplinska komisija se pismeno obratila Veroniki i instruktorima jahanja tražeći da precizno formulišu svoje optužbe, da bi Saru na osnovu toga disciplinski kaznili. Sada je Pester mogla da privede kraju ono što je od početka smerala: da okonča Sarino jahanje. Lov na veštice je zaista počeo. U sledećem članku Pester i Madi su pozvali sve hrabre ljude da prijave Saru, ne bi li ona konačno bila pravedno kažnjena.

Sarin život je doista sve više ličio na košmar. Gledati kako Veronika piše da je očajna, jer ništa nije učinjeno po pitanju Sarine surovosti prema životinjama – odista je užas.

Te noći je imala najstrašnije noćne more. Shvatila je sve do tada skrivene veze. Lov na veštice nije bio slučajnost.

U velikoj je sobi, čuje se samo disanje ljudi koji leže oko nje. Ne može da spava. Glad joj čupa stomak i stalno joj je hladno. Oseća sveprožimajući strah. Tako je nepodnošljivo uplašena i sama. Jeca tiho.

Ponovo čuje korake. Sve su bliže. Skuplja se, ali uzalud. On strže ćebe sa nje. Ruke su mu krvave i njoj se povraća. Iako zna da će je udariti, brani se, kao da joj život zavisi od toga.

To je isti čovek koji je odvuкао do kola pre par meseci. Užasnula se kada je videla da je i on u kampu. Sada je bio jedan od onih koji izdaju naređenja.

„Prokleta jevrejska droljo, sad ćeš prestati da se otimaš, zasnagda.” Udara je i gura pod sebe. Ona pokušava da vrišti, ali usta su joj čvrsto zatvorena njegovom rukom. „Sada ćemo da nastavimo tamo gde smo stali prošli put. Bila si tako opora onda, da vidimo da li si malo smekšala?” Njegove reči se zabadaju kao noževi, bori se za život.

Odjednom on je pušta i ustaje. Čuju se dva stražara. On je ostavlja govoreći: „Ne brini, vratiću se ja. Uvek završim ono što započnem.”

San se nastavlja:

Dan je, i ona hoda preko blatnjavog dvorišta. Zaustavlja je ženski glas: „Halt.” Staje, ali se ne okreće. Žena joj prilazi s leđa. „Čekaj samo, znam ja da ti pecaš muškarca. Jednog dana ću te dokrajčiti.”

Sara razaznaje glas i reči. Žena je besna, jer njen muškarac svake noći nestaje na par sati. Pratila ga je i videla da je ušao u kolibu gde je ta mala jevrejska gadura. Nije videla kako se devojčica branila iz sve snage i da do tada nije podlegla. On zatim odlazi u neku drugu kolibu, gde ima drugačiju dobrodošlicu.

Ali ona je ubeđena da mu je ova Jevrejka zavrtela mozak. Već je nekoliko puta pokušala da je se reši, ali nije uspela. Uspeće, ne može očima da je vidi.

Koliko god da je devojčica potlačena, poseduje u sebi mir, do koga niko ne može da dopre. Žena stražar besni zbog toga, besni, jer ne može da ugasi nadu u tamnim očima. Podiže ruku da je udari...

„Mama, probudi se, to je samo san.” Martin je drmusa i budi. Čuo je u svojoj sobi da Sara uplašeno zapomaže. Zato je dotrčao i, kad je video kako se prevrće po krevetu, znao je da mora da je probudi.

Sara je potpuno iscrpljena. Mokra od znoja. Opet neobuzdano plače. Poslednje što je želela jeste da je sin vidi u takvom stanju. Ali iskustvo proživljeno te noći otvorilo je bolne rane. Činilo joj se da više ne može da razdvoji dve stvarnosti.

„Hvala ti, dušo, dobro je što si me probudio.” Pokušava da se pribere. Posle nekog vremena uspeva da odglumi da joj je bolje i Martin odlazi u svoju sobu. Tek tada Sara počinje nekontrolisano da se tresu. Kako da se otarasi tih stvorenja? Da li će ikad saznati odgovore? Sve joj se vrtelo u glavi.

Konačno, iznurena, uspeva da zaspi i spava do jutra.

Dan je prošao. Sara nije bila u stanju ništa da radi. Hvata je panika od noći pred njom. Leži budna dok god može, a onda je san ipak ophrva.

Ponovo u paklu

pet je u dvorištu. Stoji sama u mraku. Pada kiša i devojčica je skroz mokra. Iza nje **O** je žena-čuvar. Odjednom, udarac obara devojčicu u blato. Dok pokušava da pridigne glavu, oseća čizmu na glavi koja je pritiska nazad. „Potrudicu se da ugasim te proklete smeđe oči.” Prosiktala je te reči, ali ih devojčica razgovetno čuje. Ne usuđuje se da mrdne, i leži nepomično. Konačno se čizma koja je pritiska – odiže. Trzaj je uspravlja na noge.

Uplašena, sleđena i mokra do gole kože gleda u svoju mučiteljku. Obrisi lica i pogled, kao i glas su isti. Sekunde su večnost.

„Prestani da me gledaš, rekla sam ti.” Žena-stražar postaje histerična, i kao da za trenutak razmišlja šta da uradi, ali ipak odlazi.

Devojčica stoji sama na kiši. Plače i toliko joj je hladno da se njeno omršavelo telo trese kao prut. Nema nameru da odustane – nikad. Ubeđena je da će jednom ponovo doći kući. U očev zagrljaj koji uliva toplinu i sigurnost. Onda će sve biti kao ranije - pre vremena skrivanja na groznom tavanu i pre nego što su ih odveli i razdvojili. Nada i vera u to je održavaju u životu.

Nikad neće odustati. Svo zlo sa kojim se srela i koje svakodnevno sreće, mora nestati. Dobro mora da pobeđi. To je ubeđenje koje nosi u srcu od kad zna za sebe. Niko je ne može naterati da od toga odustane.

Vraća se u baraku, u svoj krevet. Skida mokre krpe sa sebe. Potpuno je naga kada začuje korake. Hvata je panika, ali ne stiže ništa da uradi, on je već pred njom.

„Napokon, sad nećeš pobeći. Ovo sam čekao.” Rvu se po krevetu. Ostali, koje je probudio njen vrisak, ćute. Niko ne sme ni reč da kaže, jedno slovo da izusti – bili bi mrtvi.

Ali scena se odjedanput menja. „Prokleta jevrejska kurvo! Sad ću te dokrajčiti.” Ona stoji nasred sobe, pištolj je uperila na njih. Zasjepljena mržnjom i ubeđena da je devojčica zavela njenog ljubavnika, sada će dokrajčiti tu odvratnu kurvu. Podiže pištolj, čuje se pucanj.

U istom trenutku on ustaje. Metak ne stiže do cilja. On pada preko uplašene devojke. Tišina. Žena-stražar spušta pištolj i shvata šta je učinila.

Čuju se glasovi. Muški glasovi, bat koraka, lavež pasa. Pale se lampe. Cela baraka je osvetljena baterijskim lampama i puna uniformisanih ljudi. Žena i dalje stoji s pištoljem u ruci. Jedan čovek joj ga oduzima i izdaje naređenje da je uhapsu. Ona uspeva da povрати glas – nije htela da ubije svog ljubavnika, bio je to nesrećni slučaj.

Nije važno šta govori. Muškarci u uniformama su besni. Ubila je njihovog čoveka zato što se malo zabavljao sa robinjom. Čovek ima pravo da se zabavlja gde hoće, a ona ružna stražarka to nije mogla da prihvati.

Izvlače je napolje i bacaju u blato. Ona vrišti: „Ne možete to da mi uradite, za sve je kriva jevrejska kurva”, ali niko je ne sluša. Jedan od njih poteže pištolj i puca joj u glavu.

Pre nego što je metak stigne, ona se svečano zaklinje, ona vrišti svoju kletvu – neće se smiriti sve dok ne ugasi plamen u očima jevrejske kurvetine.

Reči su odjekivale u Sarinoj glavi kada se probudila. Zora je. Čuje se mačka kako prede. Shvata da je morala da sazna to što je saznala, ma kako bilo bolno. Sada može da sagleda ko vuče konce u lovu na veštice u sadašnjosti. Da li će sada, nakon tog saznanja moći da zaboravi taj život? Šta još mora ponovo da proživi? Koliko će je još vremena ti ljudi goniti?

Ne zna odgovore. Samo zna da ono što se desilo i ovo što se sad događa nisu slučajnosti. Ne sme nikome da priča o tome. Verovatno bi pomislili da je poludela. Moraće sama da se nosi s tim. Možda bi smela jedino da razgovara sa majkom, mati bi razumela. Ali ona je u bolnici, još uvek slaba i ranjiva.

Iako posećuje majku svakodnevno, ništa joj ne priča o noćnim morama. Ni po koju cenu ne želi da uznemiri majku, koja se hrabro bori da ozdravi.